שלא יאמרו מזבח אוכל גזילות. וא"ת וכי יש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בקום עשה דמן התורה אין לריך להביא קרבן אחר וי"ל דדווקא עודעה קודם זריקה אינה מכפרת אבל לאחר זריקה שכבר נתכפר לא הלריכוהו להביא אחרת: **רי** היכי דליתייב עלה. פירש בקונטרס דקנסוהו לרבן וקנה דמי לא עסקינן דאפשר שחטה אחר בתון דחייב אלא כיון דלא עודעה לרבים אוקמוה ברשותיה שלא יהו הכהנים עלבים וממילא מחייב השוחט בתון: **לגיזותיה** וולדותיה. וא"ת אפי' קודש הקדש הן שלו דהא תנן (נ"ק דף נ:) גזל פרה מעוברת וילדה וכחל טעונה וגזזה משלם דמי פרה הטעומה לולד ודמי רחל הטעומה ליגזז ואם נתעברה אלו משלם כפעמא הגזלה וי"ל דנפקא מינה לר"מ דאמר התם בגמרא משלם אותה ואת גיזותיה ואת ולדותיה משום דקנסו גזלן ואע"ג דשיני קונה הכא מ"מ בשעת הקדש אוקמוה ברשותיה ולא קנסו ולרבי יהודה דאמר גזילה חוזרת בעיניה לרב זביד דאמר אליביה שבח שלו גבי הגזלה דגזלן הוי הכא דאוקמוה ברשותיה דגזלן הוי אבל לרב פפא דאמר אליביה דהוי דגזלן לא נפקא מינה מידי ולרבי שמעון דאמר התם לא אמלא ולעלים ולרביע הכא הוי הכל שלו אבל לרב זביד דאמר דלר"ש טוביה דגזלן לא נפקא מינה מידי דאוקמוה ברשותיה:

ביהודה בהרוגי המלחמה. בירושלמי ברלאשונה גזלו גזרה על יהודה לפי שמסורת בידם מאבותם שיהודה הרג עשו הכתיב (בראשית מט) ידך בעורף אויביך ותניא אמר בספרי ידיו רב לו בשעה שהרג את עשו ובסוף פ"ק דסוטה (דף יג.) דאמר חוטים כן דן שקל קולפא ומחייה אריסיה דעשו ואתרו טיעה ונפלו אבריעה דיעקב שמת לא מת באותה הכאה עד שעמד עליו יהודה והרגו:

אשרי אדם מפחד תמיד. בפ' הרואה (ברכות ס.) אמרינן חזייה להאוא גברא דהוה מפחד א"ל אמאי לא דכתיב "פחדו בציון חטאים" ופריך מקרא בהכא ומוקי לה בדבלי תורה שדומה שלא יבכה בלמודו וחוזר על משנתו תמיד והכא אמר מייתי ליה להני עובדי שבעמו על רוב מוכחים ושלוחים לבייש לא בר קמלא ולעמוד על בת מיסר והיה לחם לפחד ולדלג מן הפורענות ולא דמי לאדם המתפחד בחטים:

ומה טעם אמרו 'נודעה אינה מכפרת': שלא יאמרו מזבח אוכל גזילות, בשלמא לעולא היינו דקתני 'חטאת' אלא לרב יהודה מאי אריא 'חטאת' אפי' עולה נמי? לא מיבעיא קאמר: לא מיבעיא עולה דכליל היא אלא "אפי' חטאת נמי דחלב ודם הוא דסליק לגבי מזבח, ואידך כהנים אכלי ליה אפי' הכי גזור 'שלא יאמרו מזבח אוכל גזילות'

תא שמע: על חטאת הגזולה שלא נודעה לרבים ישחיטנה מכפרת מפני תיקון המזבח בשלמא לעולא ניחא אלא לרב יהודה אי אפשר מיבעיא הכי נמי קאמר לא נודעה מכפרת ונודעה אינה מכפרת מפני תיקון המזבח שעיבר רבא: גנב והמדיש ואחר כך טבח ומכר משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה נתני עלה בחיי רבי האי גוונא ענוש ענוש כדרש: ואי אמרת יאוש כדי לא קני, כדרש "מאי עבידתיה? אמר רב שיזבי 'כדרש מדבריהם', אחיכו עליה 'כדרש מדבריהם' מי איכא? אמר להו רבא: גברא רבה אמר מילתא לא תתיבו עלה – כדרש שעל ידי דבריהן באתה לו – אוקמוה רבנן ברשותיה כי היכי דליחייב עלה" אמר רבא הא וודאי קא מיבעיא לי: כי אוקמוה רבנן ברשותיה משעת גניבה – או – משעת הקרישה, למאי נפקא מינה לגיזותיה וולדותיה? מאי? הדר אמר רבא מסתברא "משעת הקרישה *שלא יהא חטא נשכר: **מתני'** [א] לא היה סיקריקון ביהודה – בהרוגי מלחמה, מהרוגי המלחמה ואילך יש בה סיקריקין, כיצד: *לקח מסיקריקון וחזר ולקח מבעל הבית – מקחו בטל, מבעל הבית וחזר ולקח מסיקריקון – מקחו קיים. *לקח: מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל, מן האשה וחזר ולקח מן האיש מקחו קיים, זו משנה ראשונה, ב"ד של אחריהם אמרו 'הלוקח מסיקריקון נותן לבעלים' רביע, אימתי בזמן שאין בידן ליקח אבל יש בידן ליקח הן קודמין לכל אדם, רבי הושיב בית דין ונמנו "שאם שהתה בפני סיקריקון שנים עשר חדש כל הקודם ליקח זכה אבל נותן לבעלים רביע: **גמ'** השתא בהרוגי המלחמה לא היה בה סיקריקון? מהרוגי מלחמה ואילך יש בה סיקריקון? אמר רב יהודה לא דנו בה דין סיקריקון קאמר דאמר רבי אסי ג' גזירות גזר: גזרא קמייתא כל דלא קטיל ליקטלוהו מציעתא כל דקטיל לייתי ארבע זוזי בתרייתא כל דקטיל ליסטלוהו, הלכך: קמייתא ומציעתא בין דקטלי אגב אונסיה גמר ומקני, בתרייתא אמרי: "האידנא לישקול, למחר תבענא ליה בדינא": אמר רבי יוחנן מאי דכתיב "אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברעה" "אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים אתרנגולא ותרנגולתא חרוב טור מלכא אשקא *דריספק חרוב ביתר – אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים דהוא גברא דרחמיה = קמצא 'ובעל דבביה' = בר קמצא, עבד סעודתא, אמר ליה לשמעיה: "זיל אייתי לי קמצא" אזל אייתי ליה בר קמצא, אתא "אשכחיה דהוה יתיב, אמר ליה: "מכדי דהוא גברא בעל דבבא דהדהוא גברא – הוא, מאי בעית הכא, קום פוק אמר ליה "הואיל ואתאי שבקן ויהיבנא לך דמי מה דאכילנא ושתינא אמר לי מחפת פתח העובר כוכבים הקניתה לך ולא בכל לב אבל אם לקח תחילה מב"ח וחזר ולקח מן הסקריקון מקחו קיים. כי כשהקנה לי דוא תחילה בכל לב הקנה לו וכן נמי אם קנה מן האיש וחזר ולקח מן האשה כדי שלא תבא ותפרוף ממנו בכתובתה מקחו בטל שתיכל לומר נתת דוחה עשיתי לבעלי ולא הקניתי לך בכל לב אבל אם לקח תחילה מן האשה וחזר ולקח מן האיש מקחו קיים. **זו היתה** משנה ראשונה דתני "מקחו בטל והבעלים מוציאין השדה מידו" אבל ב"ד של אחריהם תקנו ואמרו שהלוקח מן הסקריקון נותן לבעלים רביע ומקחו קיים דק"ל דסקריקון רבעא מיליל גביה ודיהוי הדוא רבעא לבעלים ומקחו קיים וק"ל איתמר דוא זה כשאין ביד הבעלים מעות ליקח ולוקח דמי השדה שיתן הלוקח לסקריקון אבל אם יש בידן מעות ליקח הם קודמין לכל אדם אבל מידו אינן יכולין להוציא מידן כמו שהוא עושין תחילה כ"א שיתנו לחם הדמים שנתנו לסקריקון בב' תשיב ב"ד ונמנו ונמנו שאם שהתה שדה לפני הסקריקון ר"ב חודש כל הקודם ליקח מהסקריקון זכה ונותן לבעלים הרביע שולול לו ואינו יכול להוציא השדה מידו אבל ברמים שלקח מסקריקון וכו':

ומה טעם אמרו נודעה אינה מכפרת. דקתני מתניתין שלא נודעה מכפרת הא נודעה אינה מכפרת כלומר אינה קריבה: **סיינו דקתני חטאת.** דאיכא אכילת כהנים: **דכליל היא.** ואמרי מזבח אוכל גזילות: **ליפכא מיבעי ליה.** ועל חטאת הגזולה שנודעה לרבים שאינה תורה אור מכפרת מפני תקנת המזבח: **משלם תשלומי כפל.** דכשגנבה חוץ הוא: **ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה.** דכי טבח ומכר הקדש הוא: **ואין** תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה עיהגין בהקדש כדילפינן בהשבה (ב"מ דף מז:): **כתון.** לא שחט בתון עגום כרת: **כדם פלי עכידתיה.** דכשלמת לענין תשלומי ארבעה וחמשה קשיא לן דאיכא למימר דכי אמר 'יאוש' כדי לא קני' לענין הקרבה קאמר ולא לענין הקדש קאמר אלא כרת לא מדאוריתא לא חזיא להקרבה הא קיימא לן (זבחים דף קיב.) הלאו דלפתח אהל מועד מיבעי עליו בתון, מידי אחריתא לא: **כרת שע"י דבריסה נאם לו.** כרת דאוריתא כדמפרש וחזיא: **לוקמוה רבנן.** ברשות גנב אם הקדישה שיחול עליה הקדש גמור ושיתמיה כרת אם שחטוה בתון כי היכי דאוקמוה ברשותיה לענין כפרה, וקנס היא דקנסוהו והפקר ב"ד הפקר הוא וקדשה: **גיזותיה וולדותיה.** דלפני הקדש לא אמרה מקנת גנבה קיימא ברשותיה גיזותיה דליחייב הוא ותיקו משלם אלא דמי פרה הטעומה לולד ולא דמי פרה וולדה: **מתני' לא היה סיקריקון ביהודה.** "סיקריקון" מובר מכסיס רוצח שטחו לו ישראל קרקע בפדיון נפשו ואומר לו שאל קרקע – זו ואל תניתני: **בהרוגי המלחמה.** מלחמת מיטוס שהיה בירושלים וביהודה וכגמ' פריך מאי קאמר: **מקחו בטל.** דאמרי' מיכלא עבר לא נמי דאני טוח לי והרלאון קנה הימנו וכגמ"ל מוקי לה דלא כתב ליה שטרא: **לקח מן פלים.** קרקע המיוחדת לכתובה תשמו לא שכתוב בכתובתה, לא הכנסתו לו שום בכתובתה וכל שכן שאר נכסיה, דאי לא עבדה ליה אמר לה עיניך נתת בגרושין וכמייתה הכי מוקמינן ליה בב"ב (ג.): **מקחו בטל.** דאמרה נתת רוח עשיתי לבעלי: **נותן לבעלים רביע.** שמיעה דסיקריקון מוחל גבי ריבעא: **גמ' לא דנו דין סיקריקון.** בהרוגי המלחמה דלקי' לגמרי והלוקח ממנו מקחו קיים אבל מהרוגי המלחמה ואילך הלוקח ממנו יש לו דין המפורש במשנתינו: **דאמר רבי אסי שלש גזרות גזר.** מיטוס בפולמוס שלו: **כל דלא קטיל.** ישראל כל היכא דמשכח ליה: **נקטלוהו.** אלכך אגב מוסיה כי א"ל שם קרקע זו והיתמי "אקנייה ניהליה בלב שלם וקיימא לן 'מלו וזכין זכויה זכיה' (ב"ב דף מז:): **מפחד.** ודוחק לרחות הנולד שלא תתרע חקלה בכך אם תעשה זאת: **שקא דריספק.** דופן של מרכבה בשום שקרין ריטוב"ל בלשון תשבה והיא כעין עגלה דאמריק בחומו ואת בט (חולין דף עט.) כי מעיילית לי כודייתא בריספק: **קמלא וכר קמלא.** כך שם שני יהודים: **דרחמיה קמלא.** לוהבו היה שמו קמלא: ת"ל

ומה טעם אמרו נודעה אינה מכפרת. דקתני מתניתין שלא נודעה מכפרת הא נודעה אינה מכפרת כלומר אינה קריבה: **סיינו דקתני חטאת.** דאיכא אכילת כהנים: **דכליל היא.** ואמרי מזבח אוכל גזילות: **ליפכא מיבעי ליה.** ועל חטאת הגזולה שנודעה לרבים שאינה תורה אור מכפרת מפני תקנת המזבח: **משלם תשלומי כפל.** דכשגנבה חוץ הוא: **ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה.** דכי טבח ומכר הקדש הוא: **ואין** תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה עיהגין בהקדש כדילפינן בהשבה (ב"מ דף מז:): **כתון.** לא שחט בתון עגום כרת: **כדם פלי עכידתיה.** דכשלמת לענין תשלומי ארבעה וחמשה קשיא לן דאיכא למימר דכי אמר 'יאוש' כדי לא קני' לענין הקרבה קאמר ולא לענין הקדש קאמר אלא כרת לא מדאוריתא לא חזיא להקרבה הא קיימא לן (זבחים דף קיב.) הלאו דלפתח אהל מועד מיבעי עליו בתון, מידי אחריתא לא: **כרת שע"י דבריסה נאם לו.** כרת דאוריתא כדמפרש וחזיא: **לוקמוה רבנן.** ברשות גנב אם הקדישה שיחול עליה הקדש גמור ושיתמיה כרת אם שחטוה בתון כי היכי דאוקמוה ברשותיה לענין כפרה, וקנס היא דקנסוהו והפקר ב"ד הפקר הוא וקדשה: **גיזותיה וולדותיה.** דלפני הקדש לא אמרה מקנת גנבה קיימא ברשותיה גיזותיה דליחייב הוא ותיקו משלם אלא דמי פרה הטעומה לולד ולא דמי פרה וולדה: **מתני' לא היה סיקריקון ביהודה.** "סיקריקון" מובר מכסיס רוצח שטחו לו ישראל קרקע בפדיון נפשו ואומר לו שאל קרקע – זו ואל תניתני: **בהרוגי המלחמה.** מלחמת מיטוס שהיה בירושלים וביהודה וכגמ' פריך מאי קאמר: **מקחו בטל.** דאמרי' מיכלא עבר לא נמי דאני טוח לי והרלאון קנה הימנו וכגמ"ל מוקי לה דלא כתב ליה שטרא: **לקח מן פלים.** קרקע המיוחדת לכתובה תשמו לא שכתוב בכתובתה, לא הכנסתו לו שום בכתובתה וכל שכן שאר נכסיה, דאי לא עבדה ליה אמר לה עיניך נתת בגרושין וכמייתה הכי מוקמינן ליה בב"ב (ג.): **מקחו בטל.** דאמרה נתת רוח עשיתי לבעלי: **נותן לבעלים רביע.** שמיעה דסיקריקון מוחל גבי ריבעא: **גמ' לא דנו דין סיקריקון.** בהרוגי המלחמה דלקי' לגמרי והלוקח ממנו מקחו קיים אבל מהרוגי המלחמה ואילך הלוקח ממנו יש לו דין המפורש במשנתינו: **דאמר רבי אסי שלש גזרות גזר.** מיטוס בפולמוס שלו: **כל דלא קטיל.** ישראל כל היכא דמשכח ליה: **נקטלוהו.** אלכך אגב מוסיה כי א"ל שם קרקע זו והיתמי "אקנייה ניהליה בלב שלם וקיימא לן 'מלו וזכין זכויה זכיה' (ב"ב דף מז:): **מפחד.** ודוחק לרחות הנולד שלא תתרע חקלה בכך אם תעשה זאת: **שקא דריספק.** דופן של מרכבה בשום שקרין ריטוב"ל בלשון תשבה והיא כעין עגלה דאמריק בחומו ואת בט (חולין דף עט.) כי מעיילית לי כודייתא בריספק: **קמלא וכר קמלא.** כך שם שני יהודים: **דרחמיה קמלא.** לוהבו היה שמו קמלא: ת"ל

גליון השו"ס גמ' לקמלא וכר קמלא. אקמצא לקמא דמסלי שכן מעשה שהיה אמ"כ וכן מגהדרין דף לד ע"ב מאמרת כ' בכיות רשע זה פקח בן רמליהו וכו' ועיין לקמן דף סח ע"א וע"ב בתוס' ד"ה וכתיב:

עין משפט נר מצוה

ע א מיי' פ"ה מהלכות מאכלות אסורות מ"ב סמג לאוין שיח שיט

פא ב מיי' פ"ב מהל' גניבה הל' ו סמג עשין עמ':

פב ג ד ה מיי' פי"ח מהל' מעשה הקרבנות הלכה יד:

פג ו מיי' פכ"ב מהל' אישות הל' יז וס"ל מהל' מכירה הל' ג סמג עשין מח עוש"ע אה"ע סי' ל סעיף יח וסימן ק סעיף ג:

פד ז ח מיי' פי' מהל' גזילה הלכה ג סמג עשין עג עוש"ע מ"מ סימן רלו סעיף ח:

מהנה

△▽ קוביות על ב' הגיעות (אלא גי' יהוסף בהסדר דאי' בדגון חלאת גזלה

הקסה: [יד:]

תוספות רי"ד

דאוריתא פי' אבל בקסנה לא גורי' דאפי' אי אכלה קסן אוכל נבילות היא ובקסנה נמי ליכא למיגזר שמא יאכיל קסן בגדולה דקדושי קסן אינן כלום שלא תקני חכמים קדושין קדושין לקסן אבל מדרבנן דראמרן בפרק חרש הן קדושין חרש הן ועל המרש וכו' פי' קורה גדולה וכגון שלא עשה בה שום שינוי מעשה אלא בנאה בבירתו כאשר היא שלא קנאה בשינוי מעשה שאילו עשה בה שינוי מעשה מדאורייתא קנאה ואין לו עליו אלא דמים: ת"ר גזל מרש ובנאו בבירה בש"א מקעקע את כל הבירה כולה ומחזיר מרש לבעליו ובה"א אין לו אלא דמי מרש מפני תקון השבים: ועל המאת הגזולה וכו' אמר עולא דבר תורה בין נודעה בין לא נודעה אינה מכפרת מ"ם יאוש כדי לא קני וקרבן פטול הוא דלא קרינא ביה קרבנו וחלין בעזרה הוא ומפני מה אמרו לא נודעה מכפרת שלא יהו כהנים עצבים שאכלו חולין שנשחטו בעזרה ומנעו מעשות עבודה ותמצא מזבח בטל ואי ק' היאך החטו ב"ד לעקור דבר תורה ולמטר את זה מחטאת שהוא מחויב בה מן התורה. האמרן באשה רבה שב ואל תעשה שאני ולא מיעכר הוא. ורב יהודה אמר דבר תורה בין נודעה בין לא נודעה מכפרת מ"ם יאוש כדי קני ומפני מה אמרו נודעה אינה מכפרת גזירה ש"מ א יאמרו מזבח אוכל גזילות פי' רב יהודה דמפרש מרש לדמתני' דקתני מפני תיקון המשכן כגון שלא נתיאשו הבעלים האפ"ה מפני תיקון המשכן שלא יקנעקע בירתו תקנו שיתן דמיו משא"כ בכל גזילה: מתני' לא היה סקריקון ביהודה בהרוגי מלחמה מהרוגי מלחמה ואילך יש סקריקון כיצד לקח מן הסקריקון חזר ולקח מן הסקריקון ולקח מן ב"ה מקחו בטל מב"ה וחזר ולקח מן הסקריקון מקחו קיים זו משנה ראשונה אבל ב"ד של אחריהם אסרו הלוקח מן הסקריקון נותן לבעלים רבעי אימתי בזמן שאין בידם ליקח אבל יש בידם ליקח הן קודמין לכל אדם ר' הושיב ב"ד ונמנו שאם שהתה לפני סקריקון ר"ב חדש כל הקודם ליקח [זכה] נותן לבעלים רבע פי' סקריקון רומי אנס שאונס שדות ישראל וישראל אומר לו שא קרקע והניחני מפני שהוא ירא שלא יהרגנו ובהרוגי מלחמת מיטוס שהיתה בארץ יהודה לא היתה סקריקון אבל מהרוגי מלחמה ואילך יש בה סקריקון. ומקשה מאי קאמר השתא בהרוגי מלחמה לא היה סקריקון ומהרוגי מלחמה ואילך יש בה סקריקון והרי יותר גדול היה בעת הרוגי מלחמה מבעת הגזלה לאחר מיכן אמר רב יהודה הלוקח דאמר רב יוסף שלש גזירות גזר גזרה קמייתא כל דלא קטיל ניקטליה אמצעיתא כל דקטיל ניתיב ליה ד' זוזי בתרייתא כל דקטיל ליקטליה הלכך קמייתא ומציעתא כיון דקטליה מירתת אגב אונסיה גמר ומקני בתרייתא מיסר אמר הארנא לישקול ולמחר תבענא ליה לדינא פי' דין סקריקון הוא שאם קנה ישראל מיד א"י האנס שהוא הסקריקון

נוסא תחילת סיגיות סיקריקון (המשך לקמן סוף נח.)

נוסא כגון (אד נה)

אגדות חודן

נוסא

קמא ובר קמא

**

סימון נה △ בגיליון בא ב' אגדות אלו כאן ולקמן נט.

אמר

תוספות רי"ד

אין מקחו קיים שבכל שעה יכול לבוא ישראל בעל השדה ומוציאה מידו ואומר לו למה קנית השדה שלי שאני הייתי עתיד לתבוע את הא"י בדין אבל בהרוגי מלחמה לא היה זה הדין נוהג דאגב אונסיה דמיסחפיי דלא ליקטליה גמר ומקני ליה בכל לב ולהלך ישראל שקנה מסנו קנינו קנין אבל מהרוגי מלחמה ואילך אינו מקנה לו בכל לב וישראל הקונה מסנו יש לו דין סקריקון שיבואו הבעלים ויוציאוה מידו ואם לקח מן הסקריקון וחזר ולקח מב"ה מקחו בטל שהוא

כ"ל דסיקריקון קנה לגמרי ולקנה שאינו נחשב קנין גמור

תוספות רי"ד

אין מקחו קיים שבכל שעה יכול לבוא ישראל בעל השדה ומוציאה מידו ואומר לו למה קנית השדה שלי שאני הייתי עתיד לתבוע את הא"י בדין אבל בהרוגי מלחמה לא היה זה הדין נוהג דאגב אונסיה דמיסחפיי דלא ליקטליה גמר ומקני ליה בכל לב ולהלך ישראל שקנה מסנו קנינו קנין אבל מהרוגי מלחמה ואילך אינו מקנה לו בכל לב וישראל הקונה מסנו יש לו דין סקריקון שיבואו הבעלים ויוציאוה מידו ואם לקח מן הסקריקון וחזר ולקח מב"ה מקחו בטל שהוא

הגהות מהר"ב רגשבורג

מתני' [א] לא היו סיקריקון וכו' אבל יש נדון ליקח כו' עי' לעיל:

שם מגה: כתובות נא.

ב"ב מז: מת.

שם מגה: כתובות נא.

[נכתות יט: נדה כ:]

[יבמות לב: ומ"ע]